

Zhrnutie odporúčaní európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov k navrhovanému nariadeniu o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii

[Úplné znenie tohto stanoviska sa nachádza v anglickom, vo francúzskom a v nemeckom jazyku na webovej lokalite európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov www.edps.europa.eu]

(2016/C 186/06)

Zhrnutie

Európa v súčasnosti čelí naliehavej migračnej kríze a nárastu teroristických hrozieb. EÚ chce preto posilniť riadenie svojich vonkajších hraníc. V tomto kontexte je cieľom navrhovaného nariadenia o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii stanoviť všeobecné zásady európskeho integrovaného riadenia hraníc a rozšíriť mandát agentúry Frontex.

Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov uznáva túto potrebu účinnejšieho riadenia migrácie a posilnenia vnútornej bezpečnosti, ktorá si vyžaduje spracovanie osobných údajov. Návrh Komisie by však mohol výrazne zasahovať do práv migrantov a utečencov tvoriacich zraniteľnú skupinu ľudí, ktorí potrebujú osobitnú ochranu.

V tomto stanovisku sa rieši päť hlavných výhrad týkajúcich sa ochrany údajov a vyzýva sa na ďalšie vylepšenie navrhovaného znenia, aby sa zabezpečil úplný súlad so zásadami ochrany údajov. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov sa domnieva, že takýto súlad je základným predpokladom úspechu tejto iniciatívy a jej schopnosť ustáť právne preskúmanie. Konkrétne odporúčame:

- pokiaľ ide o účely návrhu, samostatné posúdenia nevyhnutnosti a proporcionality opatrení na dosiahnutie dvoch stanovených cieľov migrácie a bezpečnosti s upozornením, že tieto ciele podnietia uplatňovanie rôznych pravidiel na ochranu údajov,
- pokiaľ ide o zhromažďovanie osobných údajov, objasnenie rozsahu a pôsobnosti spracovateľských činností agentúry, keďže súčasný návrh znamená, že nová agentúra sa stane uzlom osobných údajov s obrovským množstvom osobných informácií,
- jasné vymedzenie povinností novej agentúry a členských štátov EÚ, aby nedochádzalo k vyhýbaniu sa zodpovednosti týkajúcej sa záväzkov v oblasti ochrany údajov každého prevádzkovateľa,
- objasnenie prenosu osobných údajov do tretích krajín a medzinárodných organizácií vzhľadom na skutočnosť, že takýto prenos musí byť založený buď na posúdení primeranosti, alebo na použití primeraných záruk,
- pokiaľ ide o rešpektovanie základných práv migrantov a utečencov, záruky na mieste, že budú migranti a utečenci informovaní o svojich právach tak, aby mohli týmto právam primerane porozumieť a aby ich mohli vykonávať.

Z celkového hľadiska musí byť nová agentúra dostatočne vybavená a schopná plniť svoje povinnosti v súvislosti s dodržiavaním pravidiel ochrany údajov a ochranou záujmov a práv jednotlivcov, ktorých sa spracúvané osobné údaje týkajú.

1. Kontext návrhu

1. Komisia vydala 15. decembra 2015 dôležitý súbor opatrení, ktoré sú skôr známe ako „balík predpisov o hraničnej kontrole“⁽¹⁾ s cieľom posilniť riadenie vonkajších hraníc Európskej únie a lepšie chrániť schengenský priestor. Hlavnou iniciatívou tohto balíka je návrh nariadenia o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii⁽²⁾ (ďalej

(1) Balík predpisov o hraničnej kontrole obsahuje spolu 13 legislatívnych dokumentov: návrh na zriadenie európskej pohraničnej a pobrežnej stráže spolu s oznámením Komisie, návrh na zmenu Kódexu schengenských hraníc s cieľom zaviesť povinné systematické kontroly občanov EÚ pri vstupe do EÚ a výstupe z EÚ, návrh na zriadenie európskeho cestovného dokladu pre návrat neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín, praktickú príručku na vykonávanie a riadenie Európskeho systému hraničného dozoru, správu o pokroku pri realizácii vstupných centier v Grécku, správu o pokroku o realizácii vstupných centier v Taliansku, návrh na dočasné zrušenie povinnosti Švédska v rámci mechanizmu premiestňovania EÚ, odporúčanie Komisie na dobrovoľný systém prijímania osôb z humanitárnych dôvodov s Tureckom, správu o nadväzujúcich opatreniach schôdze vedúcich predstaviteľov o tokoch utečencov cez západobalkánsku migračnú trasu, návrh na zmenu zákona o zriadení Agentúry pre kontrolu rybného hospodárstva Spoločenstva a návrh na zmenu aktu, ktorým sa ustanovuje Európska námorná bezpečnostná agentúra. Všetky dokumenty sa nachádzajú na tejto adrese: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/securing-eu-borders/index_en.htm.

(2) Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskej pohraničnej a pobrežnej strážii, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 2007/2004, nariadenie (ES) č. 863/2007 a rozhodnutie Rady 2005/267/ES [COM(2015) 671 final].

len „návrh“), v ktorom sa stanovujú všeobecné zásady európskeho integrovaného riadenia hraníc a nadväzuje sa na migračnú agendu samotnej Komisie ⁽¹⁾ a do istej miery na jej program v oblasti bezpečnosti ⁽²⁾, ktoré boli predložené začiatkom jari 2015.

2. Dňa 17. decembra 2015 Európska rada vyzvala na urýchlené prijatie návrhu a požiadala Radu EÚ o uzatvorenie politickej dohody pred funkčným obdobím súčasného predsedníctva ⁽³⁾. Spoluzákonodarcovia urýchlili svoje rokovania o návrhu. Holandské predsedníctvo má v úmysle splniť požadovaný termín ⁽⁴⁾, zatiaľ čo Európsky parlament predbežne naplánoval plenárne zasadnutie na začiatok júna, na ktorom preskúma tento návrh ⁽⁵⁾.
3. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov uznáva migračnú krízu a teroristické hrozby, ktorým EÚ v súčasnosti čelí, ako aj význam urýchleného prijatia účelných opatrení na riešenie tejto situácie na úrovni EÚ. Víta úsilie Európskej komisie urýchlene reagovať na súčasný sled udalostí. Úlohou európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov je však pripomenúť, že je dôležité rešpektovať základné právo na ochranu údajov, a poskytnúť poradenstvo o lepších spôsoboch zahrnutia záruk týkajúcich sa ochrany údajov do nových legislatívnych opatrení so zreteľom na články 7 a 8 Charty základných práv EÚ ⁽⁶⁾ (ďalej len „charta“) a článok 16 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Vyjadrujeme poľutovanie, že uvedený program neumožnil uskutočniť konzultácie s európskym dozorným úradníkom pre ochranu údajov v skoršej fáze legislatívneho procesu.
4. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov určil v tomto stanovisku päť hlavných oblastí vzbudzujúcich obavy, v ktorých sú potrebné ďalšie zlepšenia navrhovaného znenia s cieľom zaistiť súlad s rámcom pre ochranu údajov. Vo svojich pripomienkach sa zameria na účely návrhu, zhromažďovanie osobných údajov, zodpovednosť za spracovanie osobných údajov, prenos osobných údajov do tretích krajín a medzinárodných organizácií, a rešpektovanie základných práv migrantov a utečencov. Nakoniec zdôrazní tie aspekty návrhu, v ktorých sú potrebné dôležité objasnenia.

8. Záver

Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov víta niekoľko aspektov návrhu, najmä skutočnosť, že niektoré záruky boli zahrnuté do textu, napríklad obmedzenie doby uchovávanía údajov. Vzhľadom na vplyv rozporu so základnými právami migrantov a utečencov sa európsky dozorný úradník pre ochranu údajov vo všeobecnosti domnieva, že sa má vykonať samostatné posúdenie nevyhnutnosti a proporcionality spracovateľských činností uvedených pre každý účel návrhu. Má sa overiť aj súlad medzi rôznymi účelmi spracovania uvedenými v článku 45 ods. 1 návrhu.

Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov v záujme zabezpečenia právnej istoty a súladu so zásadami ochrany údajov konkrétne odporúča zavedenie týchto vylepšení a objasnení do konečného textu iniciatívy:

— Špecifikácia a vymedzenie účelu:

- podrobnejšie a samostatne vysvetlíť oba účely sledované v celom texte návrhu,
- zabezpečiť súlad so spôsobom spracovania údajov a výslovne odkázať na zlučiteľnosť účelov uvedených v článku 45 ods. 1,
- prepracovať článok 45 ods. 3 tak, aby sa výslovne zakazovalo ďalšie spracovanie uchovávaných osobných údajov na iné účely, než sú účely vymedzené v článku 45 ods. 1.

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Európska migračná agenda“, Brusel, 13. mája 2015, COM(2015) 240 final; Komisia už v tom čase zistila, že: „Zintenzívnenie činnosti v Stredozemnom mori odhaľuje realitu riadenia vonkajších hraníc, ktoré je v rastúcej miere spoločnou zodpovednosťou. Spoločne s európskym systémom pohraničnej stráže by to predstavovalo nový prístup k funkciám pobrežnej stráže v EÚ, s dôrazom na iniciatívy, ako sú napríklad spoločné využívanie vybavenia, spoločné cvičenia a dvojité používanie zdrojov, ako aj možnosť vytvorenia európskej pobrežnej stráže.“

⁽²⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Európsky program v oblasti bezpečnosti“, Štrasburg, 28. apríla 2015, COM(2015) 185 final.

⁽³⁾ Pozri závery zasadnutia Európskej rady zo 17. a 18. decembra 2015, ktoré sa nachádzajú na stránke: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-28-2015-INIT/sk/pdf>.

⁽⁴⁾ Pozri hlavné výsledky zasadnutí Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci z 25. februára 2016, ktoré sa nachádzajú na webovej lokalite Rady na: <http://www.consilium.europa.eu/sk/meetings/jha/2016/02/25/>.

⁽⁵⁾ Pozri príslušnú webovú lokalitu k spisu o legislatívnom observatóriu Európskeho parlamentu: [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2015/0310\(COD\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2015/0310(COD)).

⁽⁶⁾ Charta základných práv Európskej únie (Ú. v. ES C 364, 18.12.2000, s. 1).

- Povinnosti agentúry:
 - objasniť rozsah spracovateľských činností agentúry na základe osobných údajov zozbieraných počas spoločných operácií a ostatných prevádzkových úloh prostredníctvom vyčerpávajúceho zoznamu kategórií údajov uvedených v článku 46, ktoré by sa mohli použiť a/alebo presunúť prostredníctvom agentúry,
 - predísť dvojznačnosti, pokiaľ ide o zodpovednosť za spracovateľské činnosti a súlad medzi agentúrou, hostiteľským členským štátom a domovskými členskými štátmi v prípade spoločných operácií,
 - objasniť v článku 46, za akých okolností budú údaje, ktoré na hraniciach získali členské štáty, postúpené agentúre, čím prevezme svoju zodpovednosť ako prevádzkovateľ.
- Kvalita a bezpečnosť údajov:
 - objasniť článok 46 ods. 1 písm. c) tak, aby sa nevykladal ako všeobecné povolenie na zhromažďovanie takýchto údajov bez ohľadu na kategórie osôb vymedzené v článku 46 ods. 1 písm. a) a b),
 - jasne definovať zodpovednosť za bezpečnosť vybavenia, ktoré používa európska pohraničná a pobrežná stráž, na ktoré odkazujú články 37 a 38, počas všetkých fáz životného cyklu takejto vybavenia.
- Prenosy:
 - uviesť odkaz na medzinárodné organizácie v článku 44 ods. 4, pokiaľ ide o zákaz prenosu osobných údajov, a zosúladiť článok 51 ods. 4;
 - objasniť článok 51 prepracovaním jeho odseku 4 a jeho rozdelením na dve ustanovenia s cieľom osobitne riešiť spoluprácu subjektov v rámci EÚ a spoluprácu s medzinárodnými organizáciami;
- Práva dotknutých osôb
 - uviesť v článku 72, že práva na ochranu údajov a súvisiace sťažnosti bude riešiť jednotlivo zodpovedný úradník pre ochranu údajov,
 - zabezpečiť, že informácie poskytnuté dotknutým osobám budú v tejto súvislosti sprostredkované spôsobom primeraným ich veku, s použitím jasného a zrozumiteľného jazyka a bez použitia právnej terminológie,
 - zaradiť vnútroštátne orgány na ochranu údajov do zoznamu orgánov, na ktoré sa odkazuje v zmysle článku 15 ods. 3 písm. l),
 - odstrániť možnosť prístupu k vnútroštátnym a európskym informačným systémom pre styčných úradníkov z článku 11 ods. 4, ak nie sú k dispozícii dôkazy o takejto potrebe.

V Bruseli 18. marca 2016

Giovanni BUTTARELLI

európsky dozorný úradník pre ochranu údajov
